
Poluatorul plătește: aspecte legale și practice

Prezentat de Igor Șeremet, Doctor în drept,
Director Fundația “Centrul pentru dezvoltare a Chișinăului”

Introducere

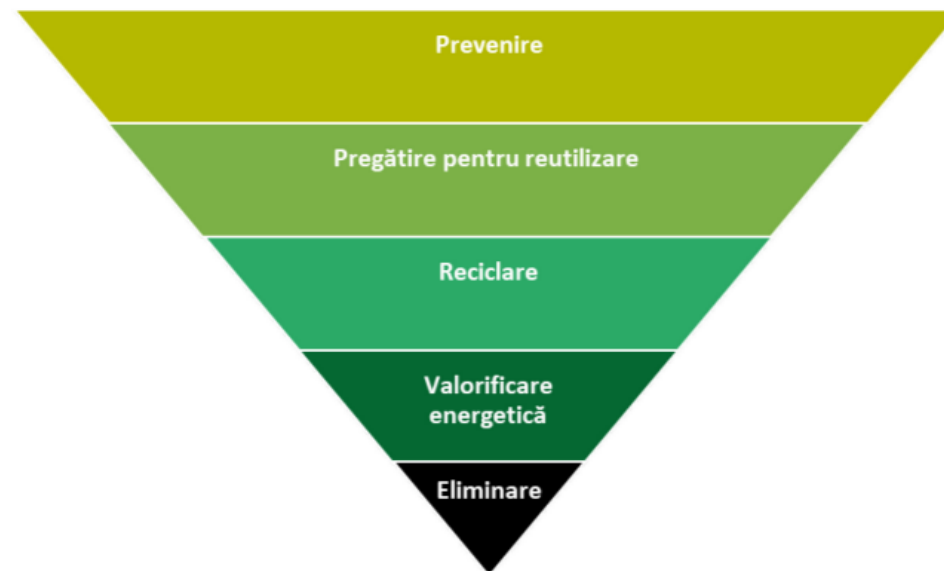
Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a introdus pentru prima dată principiul „poluatorul plătește” (PPP) în 1972. Potrivit acestui principiu, poluatorul trebuie să suporte cheltuielile asociate măsurilor de prevenire și de combatere a poluării adoptate de autoritățile publice pentru a asigura faptul că mediul se află într-o stare acceptabilă. Prin aplicarea principiului, poluatorii sunt încurajați să evite daunele aduse mediului cauzate de produsele lor și sunt trași la răspundere pentru poluarea pe care o generează. De asemenea, costurile generate de poluare sunt suportate de poluator. Iar atunci când costurile sunt suportate de poluator, prețurile bunurilor și ale serviciilor cresc pentru a include aceste costuri. Astfel, preferința consumatorilor pentru prețuri mai mici va constitui un stimulent pentru producători să comercializeze produse mai puțin poluante. În timp, au intervenit schimbări, iar conceptul a evoluat, răspândindu-se în Europa.

Instrumentele pentru punerea în aplicare a PPP

Legislația privind comanda și prevenirea	Instrumente bazate pe piață	Abordări voluntare
<ul style="list-style-type: none">• Proceduri de acordare a autorizațiilor• Interdicții• Valori limită de emisie• Decizii și sancțiuni administrative <p>Introducerea obligativității sistemelor de prevenire și de monitorizare a poluării cu scopul de a reduce riscurile, prin interzicerea anumitor activități. PPP se aplică deoarece poluatorul are obligația de a suporta costurile de asigurare a conformității.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Subvenții/tarife fixe• Taxe, tarife, comisioane• Certificate comercializabile și cote• Norme privind răspunderea <p>Stimulentele financiare sau măsurile cu efect de descurajare sunt utilizate pentru a influența comportamentul poluatorilor, prin integrarea costurilor și a beneficiilor pentru mediu în bugetele gospodăriilor și ale întreprinderilor</p>	<ul style="list-style-type: none">• Acorduri voluntare• Sisteme de management de mediu (de exemplu, ISO 14001)• Etichetare (ex. eticheta ecologică, eticheta energetică) <p>Aceste abordări pot încuraja întreprinderile să polueze mai puțin sau să fabrice produse mai puțin poluante. De exemplu, consumatorii pot favoriza produsele care au eticheta ecologică, ceea ce îi stimulează pe producători să fabrice produse mai puțin poluante</p>

PPP și managementul deșeurilor

Deșeurile reprezintă o sursă de poluare a aerului, a apei și a solului. Cadrul legislativ al UE privind deșeurile urmărește aplicarea unei „**ierarhii a deșeurilor**” pentru a reduce deșeurile și pentru a folosi deșeurile inevitabile ca resursă.

Responsabilitatea extinsă a producătorului

O modalitate de a pune în aplicare PPP.

Potrivit sistemelor de răspundere extinsă a producătorilor, aceștia din urmă sunt responsabili pentru gestionarea propriilor produse după ce ele devin deșeuri. Așadar, prețul plătit de producători și de consumatori reflectă costul gestionării deșeurilor, reducând astfel costul pentru autoritățile publice și pentru contribuabili. Aceste sisteme îi stimulează pe producători să dezvolte produse mai verzi, care să evite deșeurile inutile.

Obligațiile producătorilor

- să asigure etichetarea și marcarea produselor și utilizarea simbolurilor care indică faptul că produsul face obiectul unei colectări separate, fiind interzisă eliminarea acestuia;
- să asigure organizarea și funcționarea sistemelor individuale sau colective de gestionare a respectivelor fluxuri de deșeuri;
- să se înregistreze în Sistemul Informațional Automatizat privind Managementul Deșeurilor (SIA MD);
- să asigure evidența punerii la dispoziție pe piață a produselor pe o perioadă de 5 ani, raportând anual Agenției de Mediu cantitatea de produse puse la dispoziție pe piață în cazul onorării responsabilității extinse a producătorului în mod individual. La prezentarea dovezii de membru al unui sistem colectiv, această responsabilitate va fi onorată de către un sistem colectiv;
- să deruleze programe educaționale și de informare/conștientizare privind colectarea și tratarea produselor ce au devenit deșeuri;
- să asigure, în mod individual sau prin intermediul sistemelor colective, realizarea țintelor de colectare și reciclare a produselor ce au devenit deșeuri, stabilite de Guvern.

Sistemul de plăți pentru poluarea mediului

Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului (art. 6, 9 și 10)

- 1. Plata pentru emisiile de poluanți ale surselor staționare în aerul atmosferic**
- 2. Plata pentru deversări de poluanți cu ape uzate:**
 - în resursele de apă și sistemele de canalizare,
 - în rezervoare receptoare, câmpuri de filtrație, colectoarele canalelor de scurgere pentru must de dejecții animaliere,
 - cu evacuările de apă din bazinele piscicole și cu scurgerile din averse de pe teritoriul întreprinderilor (ape meteorice)

3. Plata pentru depozitarea deșeurilor în amplasamente autorizate (depozite de deșeuri).

Subiecții impunerii plăților pentru poluarea mediului sunt persoanele fizice și juridice care desfășoară activitate de întreprinzător, a căror activitate economică generează emisii de poluanți în aer, deversări de poluanți în ape, precum și operatorii depozitelor de deșeuri.

Plata pentru poluare în cazul depozitării deșeurilor

Se percepe de la persoanele fizice și juridice care desfășoară activitate de întreprinzător, utilizatori de terenuri pentru depozitarea deșeurilor valorificabile și operatori ai depozitelor de deșeuri și se aplică în cazul depozitării deșeurilor în amplasamente autorizate (depozite de deșeuri).

Depozitarea deșeurilor în amplasamente autorizate este permisă doar în cazul deținerii Autorizației de mediu pentru gestionarea deșeurilor. Plata pentru depozitarea deșeurilor în amplasamente autorizate se determină ca produs între normativul plății și masa, în tone, a deșeurilor depozitate pe parcursul unui an. Normativul plății se stabilește în funcție de gradul de pericolozitate a deșeurilor depozitate, care se determină ținând cont de proprietățile deșeurilor specificate în anexa nr. 3 la Legea nr. 209/2016 privind deșeurile.